

K ü l ö n f é l é k .

(F) **A gyökérölő gombákról**, milyenek a *Trametes radiciperda*, *Agaricus melleus* és a *Rhizina undulata*, de különösen ez utóbbiról érdekes tapasztalatokat közöl de Tristan marquis. Már maga az is érdekes, hogy egy marquis saját erdejében tesz pontos megfigyeléseket, vezeti a betegség meggátlására irányuló munkálatokat, és közli az eredményeket. Azt a betegséget, a melyet Émérillon-i fenyveseiben tapasztalt s a melyet a francziák »maladie ronde«
név alatt már rég ismernek, M. J. Seurat de la Boulaye után ő is a *Rhizina undulata* nevű gombának tulajdonítja, mely életmódjára nézve a *Trametes radiciperdával* megegyezik, s egyközpontból a sugarak irányában terjed. Uj közleményében különösen kiemeli, hogy 85 megvizsgált eset közül 75-ben bebizonyult, hogy a gombabetegség oly pontokon kezdődött, hol az erdőben tüzet raktak. Igy kiváltképen egy nyiladék mentén, azon pontokon, hol a nyiladék vágását eszközlő munkások munkájokkal tovább haladva, uj meg uj tüzeket gerjesztettek. Ezen kívül az erdőszéle beszögelléseiben rakott tüzek helyei is ily betegség góczokat képeztek. Egy esetben a nyiladékok által körülvett tag közepén is észlelt ily góczot, még pedig ott, a hol a seprőjenesztet szedő munkások tüzet gerjesztettek volt. Sokszor az ily tüzhelyek körül már 1—2, más esetekben csak 3—4 év mulva volt észlelhető a gombabetegség a száradásnak induló fákon, melyek gyökerein mindig ott lehetett találni a fehér hálózatszerű myceliumokat, melyek tova haladva az egészséges gyökerek végeit is megtámadták s azokon a fa töve felé haladtak. A marquis meg van győződve, hogy e gomba legfőképen a földben terjedő myceliuma által inficálja az erdő fenyőfáit

(itt erdei és vörös fenyőről van szó) és azért — azt mondja — a góczok felfedezése után, kellő időben alkalmazott, 80 cm mély és 50—60 cm széles árkokkal el lehet szigetelni a megtámadott foltokat. Az árkokat a láthatóan megtámadott fenyőktől kellő távolságban kell ásni, szigorúan ügyelve a keresztül vágott gyökerek minőségére; mert ha az árok ásáskor elvágott gyökerek némelyike már meg van támadva a gombától, akkor természetesen hátrább kell ásni az elszigetelő árkot, még meg nem fertőzött talajban. Az így körülsáncolt területen rendszeren minden fát elpusztít a gomba (csak kivételesen marad meg egy-egy ellentállóbb, vagy a gomba myceliumok által történetesen meg nem talált erdei fenyő), de az árok belső partját elérve, semmi esetre sem képes azt túl lépni, s így az árkon túl lévő fenyők egészségesek maradnak. Értekező 6—7 év előtt 22 ily góczot szigetelt el a leirt módon, s a betegség terjedését mindegyik esetben teljesen megállította. Ujabb, 2—3 éves elszigetelése is teljes sikert ígérnek. E mellett, habár sokkal ritkább esetben, nem lehet tagadni a gombának spórák által való terjedését sem; de erre úgy látszik csak ritka hely kedvező. Úgy tátszik, hogy a spórák csirázását a tüzek után visszamaradó hamu kiválóan elősegíti. Innen magyarázható de Tristan marquisnak az a tapasztalata, hogy az ő erdejében a megfigyelt számos esetben a betegség mindig elhagyott tűzhelyekről indult ki. Legkönnyebben terjed a homoktalajban, kevésbé a homokos agyagban, s legkevésbé az agyagban.

Azt is több esetben észlelte szerző, hogy a betegség-góczok az ujonnan telepített fenyvesben épen azon pontokon keletkeztek, melyeken a néhány év előtt levágott anyáállabban pusztított a gomba.

(F.) **Jól jövedelmező fiatal erdő.** A »Revue des eaux et forêts« cz. lapban Maire E. erdőgondnok elbeszéli, hogy

toknak is még csak kezdetén van, oly korban, melyben nálunk a szálerdő rendszeren csak teher és semmit sem szokott még jövedelmezni. Mennyire fog hágni a jövedelem, mikor már távirda-rudakat és szarufákat kezd Maire urel-árusítani, s mekkora lesz a főhasználat értéke, mikor vágás alá kerül!

(K—v—cs.) **Elvadult pávák.** Herczeg Estérházy sopron-megyei szanyi uradalmában, az uradalomhoz tartozó erdőségekben, kísérletet tettek, pávák megtelepítésével és a kísérlet fényesen sikerült, a mennyiben a kezdetben szabadon bocsátott 1 kakas és 3 tyuk mostanáig 32 darabra szaporodott föl; s köztük nem egy gyönyörűen kifejlett szép példány található. A vadon élő pávák a legkeményebb telet is jól kiállották, sőt azt a megfigyelést tették, hogy bármilyen nagy hideg volt is, a pávák éjjeli nyugalomra mindig a fák legfelső ágaira vonultak, s bár teljesen nem vadultak el, mindazonáltal a tyukok azon időben, mikor csirkéik vannak, megközelíthetlenség és a legsűrűbb fiatalosokban tartózkodnak. Azt írják, hogy a szabadban felnőtt pávák husa igen izletes és puha pecsenyét ad, holott tudvalevőleg a házi pávák husa nagyon kemény és száraz.

Gyöngytyukkal is tettek már hasonló kísérletet, de ezek télen mind elpusztultak; de itt is azt az érdekes tapasztalatot jegyezték fel, hogy a gyöngytyukok szabadban sokkal jobban szaporodnak, mint a fogságban.

(T.) **Vékony törzsek, rudak, karók köbözése.** A vékony törzsek köbözése középátmérő és hosszúság szerint a közönséges köbtaflák segítségével nem elég pontos, mert ezek az átmérőket (és az azokhoz tartozó körlapokat) csak 1—1 centimeter különbségekben tartalmazzák, holott ily csekély vastagság mellett a centiméterek töredékei is befolyással vannak a számítás pontosságára. Ha pl. egy 3·3

centiméteres karónál a 0.3 centimétert elhanyagoljuk 21 százalék hibát követünk el a körlap, illetve a köbtartalom kiszámításánál. Körlap, illetve hengertábláinkat használhatjuk a fennebbi hiba kikerülésével akképen, hogy az egytized centiméter pontossággal felvett átmérőt 10-el szorozzuk és a körlap, illetve hengertábla erre vonatkozó számadatát 100-al elosztjuk. Pl. egy 3.3 cm. középen mért átmérőjű és 4 méter hosszú karó köbtartalma lenne (a jelen évi erdészeti naptár 122. lapja 4-ik sora és 33-mal jegyzett hasábjára szerint) $0.342 : 100 = 0.00342 m^3$.

Ennek bebizonyítását megtaláljuk e képletben :

$$\frac{\pi (10.d)^2}{4} h = 100. \frac{\pi d^2}{4} h$$

a hol d az átmérőt, h a törzs hosszát jelenti.

Olvasztható fa. Bizonard E. francia vegyész s elektrotechnikusnak hosszas és nehéz kísérletezés után sikerült egy erőműtani eljárást felfedezni, mely szerint a fát épügy lehet olvasztani és önteni, mint a fémeket, melyek bizonyos hőfok behatása alatt folyóssá lesznek. A próbaeredmények szerint az új terméket sem a hő, sem a hideg és nedvesség meg nem változtatja és a közvetlen tűzzel szemben is rendkívüli ellentállást tanusít. A szint is nagy könnyűséggel fölveszi és a lug és terpentín behatása iránt változatlan marad. E találmány nagy fontossága elvitázhatlan s valószínűleg meglehetősen forrongást fog az iparban előidézni. Párisban főleg a nyomtató betűk előállítására gondolnak és ezen irányban folytatják a kísérletezést. Megjegyzendő még, hogy jelentéktelen dolog, hogy minő fanemet használunk, minthogy a vegyileg olvasztott fatermék alkatára nézve, nem mutatja az egyes fanemek különbségeit a természetes állapotban.

Halálozás. Smetaczek Béla primási uradalmi főerdész (Kemenczén) az országos erdészeti egyesület alapító tagja elhunyt. Béke poraira!

Egyesületi hirdetések.

Az „**Erdészeti Rendeleték Tára**“-nak 1891. évi, vagyis XI. évfolyama megjelent, s megrendelhető az »Orsz. Erd. Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utca 10. sz.) Ára az egyesület tagjai részére 30 kr; nem tagok részére pedig 60 kr.

Az „**Erdészeti növénytan**“ című, 200 arannyal jutalmazott pályamunka ára az egyesület tagjai részére 2 frt 80 kr.; nem tagok részére pedig 4 frt. Legczélszerűbben postautalvánnyal rendelhető meg az országos erdészeti egyesület titkári hivatalánál, mely a művet abban az esetben ha a fentebbi összegzen felül még 25 kr. beküldetik, (kereszt-kötés alatt, ajánlva) bérmentve küldi meg.

Az „**Erdő-Őr**“ vagy „**Az erdészet alapvonalai kérdésekben és feleletekben**“ című munka hatodik kiadása még kapható. Felkéretnek tehát azon erdőhivatalok, erdőgondnokságok és szaktársak, kik az erdészeti műszaki segédszolgálatra készülő egyének részére ezen könyvet megszerezni kívánják, hogy annak postautánvétel útján leendő megküldése iránt az »Erdészeti Lapok« kiadóhivatalát értesíteni sziveskedjenek. Ára példányonként 3 frt.

Az „**Erdészeti zsebnaptár**“ legutóbbi (1892. évi) XI. évfolyama teljesen elfogyott.

Az „**Erdészeti rendeletek tára**“ 1885., vagyis V.; 1886., vagyis VI.; 1887. évi, vagyis VII., 1888. évi, vagyis VIII,